

МІНІСТЕРСТВО СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ

РОЗГЛЯНУТО ТА ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні Вченої ради Інституту
підготовки кадрів державної служби
зайнятості України

*Протокол № 6 (134)
від 30 травня 2018 р.*

Голова Вченої ради

Войтович Р.

**ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ
ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ**

в аспірантурі Інституту підготовки кадрів
державної служби зайнятості України
за спеціальністю **053 «Психологія»**

Галузь науки – **05 «Соціальні та поведінкові науки»**

Обсяг програми – **240** кредитів ЕКТС (освітня складова 47,5, наукова –
192,5 кредитів ЕКТС)

Термін навчання – 4 роки

Форми навчання – денна, заочна

1.	Загальна характеристика (спрямованість, профіль) освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії за спеціальністю 053 «Психологія»	3
2.	Мета і завдання освітньо-наукової програми.	4
3.	Зв'язок освітньо-наукової програми з науковими школами та тематикою науково-дослідницьких робіт в Інституті.	4
4.	Зміст освітньо-наукової програми.	7
5.	Атестація аспіранта.	7
6.	Стиль та методика викладання освітніх дисциплін, система оцінювання.	9
7.	Застосування сучасних технологій викладання та навчання.	12
8.	Науково-дослідницька робота аспіранта.	13
9.	Асистентська педагогічна практика.	15
10.	Внутрішня та зовнішня системи забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії.	16
11.	Результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів.	18
12.	Програмні (загальні та фахові) компетентності випускників аспірантури.	19
13.	Врахування відповідності запланованих результатів навчальної та наукової діяльності потребам ринку праці та потенційним роботодавцям.	

Додатки

Додаток А.	Розподіл змісту освітньої складової ОНП та максимальний навчальний час за дисциплінами підготовки	26
Додаток Б.	Анотації дисциплін та структурно-логічна схема	27
Додаток В.	Графік виконання індивідуального плану науково-дослідницької роботи аспірантами за ОНП підготовки докторів філософії в аспірантурі Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України за спеціальністю 053 «Психологія» (денна та заочна форми)	38

1. Загальна характеристика освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії за спеціальністю 053 «Психологія»

Ця освітньо-наукова програма (ОНП) поширюється на вищий навчальний заклад Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України, а також на міністерства, відомства, асоціації, підприємства, організації різних форм власності та підпорядкування, де використовуються фахівці освітньо-наукового ступеня “доктор філософії”:

за спеціальністю	053 Психологія (код і найменування спеціальності)
галузі знань	05 Соціальні та поведінкові науки (код і найменування галузі знань)
кваліфікації	доктор філософії з психології (назва кваліфікації)
з узагальненим об'єктом діяльності	вища освіта, психологія, науково-дослідна діяльність; науково-педагогічна діяльність
з нормативним терміном навчання	4 роки на основі освітнього ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) магістр (спеціаліст) (років)

Ця програма встановлює:

- нормативний зміст навчання в Інституті підготовки кадрів державної служби зайнятості України;
- перелік навчальних дисциплін підготовки докторів філософії;
- форму проміжної та підсумкової атестації;
- термін навчання.

Програма призначена для сертифікації докторів філософії та атестації випускників Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України.

Позначення та скорочення

У даній програмі для формування шифрів застосовуються скорочення назв циклів підготовки, до яких віднесено навчальні дисципліни:

ЦЗП – дисципліни циклу загальної підготовки;

ВВНЗ – дисципліни циклу професійної підготовки (за вибором ВНЗ);

ВА – дисципліни циклу професійної підготовки (за вибором аспіранта).

2. Мета і завдання освітньо-наукової програми

Метою ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю 053 «Психологія» є формування та розвиток загальних та фахових компетентностей задля забезпечення підготовки кадрів вищої кваліфікації для проведення фундаментальних, науково-методичних та прикладних досліджень, оволодіння основними знаннями, вміннями, навичками, необхідними для здійснення оригінального дисертаційного дослідження у сфері психології.

До основних завдань ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю 053 «Психологія» належать:

1. Поглиблення теоретичної та фахової підготовки.
2. Підвищення рівня професійної та викладацької майстерності випускника.
3. Набуття практичних навичок викладання у вищих навчальних закладах.
4. Розвиток науково-дослідницьких навичок для здійснення самостійних наукових досліджень.
5. Поглиблення рівня аналітичної спрямованості результатів науково-дослідницької діяльності.
6. Розвиток навичок написання та оформлення результатів наукових робіт у вигляді тез, статей, аналітичних доповідей, монографій тощо.
7. Поглиблення рівня володіння усною та письмовою науковою мовою для апробації результатів наукових досліджень на міжнародних наукових та науково-практичних конференціях, семінарах, круглих столах.
8. Підвищення рівня професійної підготовки за спеціальністю «Психологія» задля здійснення наукових досліджень.

3. Зв'язок освітньо-наукової програми з науковими школами та тематикою науково-дослідницьких робіт в Інституті

Науково-дослідна робота професорсько-викладацького складу, аспірантів і студентів є невід'ємною складовою освітньої діяльності Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України, що здійснюється відповідно до закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність", а також згідно з вимогами Міністерства освіти і науки України.

Організаційні засади науково-дослідної роботи в Інституті визначено в "Концепції наукової і науково-технічної діяльності" та в Положенні "Про порядок формування тематики та контролю за виконанням наукових досліджень", схвалених Вченою радою та введених в дію наказом ректора Інституту від 31.01.2006 р. № 20.

Спрямованість наукових досліджень, що здійснюються в Інституті визначається двома основними чинниками: як вищого навчального закладу III рівня акредитації, що здійснює підготовку фахівців в галузях психології,

управління та адміністрування, економіки, соціальної роботи, а також як головного навчально-методичного і науково-дослідного центру державної служби зайнятості.

Відповідно до цього головною метою наукової і науково-дослідної діяльності Інституту є:

- продукування, виробництво, створення, накопичення та використання наукових знань для забезпечення якості навчально-виховного процесу, підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів відповідно до державних вимог і світових стандартів вищої освіти;

- ефективне використання освітнього та наукового потенціалів професорсько-викладацького персоналу для забезпечення якісної підготовки та підвищення кваліфікації керівників і спеціалістів державної служби зайнятості, безробітного населення, інших громадян;

- включення інноваційних факторів у процеси подальшого розвитку ринку праці та забезпечення зайнятості населення, удосконалення діяльності державної служби зайнятості, інших установ соціальної сфери.

Основними формами наукової та науково-дослідної діяльності Інституту є:

- виконання наукових досліджень в рамках загальноінститутської теми;

- науково-дослідна робота з відомчої та договірної тематики, яка проводиться у складі творчих груп, що формуються науково-педагогічними працівниками за власним бажанням;

- підготовка дисертацій, монографій, довідників, енциклопедій, енциклопедичних словників, статутних документів, наукових повідомлень, наукових статей, наукових доповідей, підручників, навчальних посібників тощо;

- підготовка рецензій, експертних висновків, пропозицій і відгуків на наукові праці, навчальні та науково-методичні розробки;

- наукова експертиза державних програм зайнятості, наукових і науково-прикладних досліджень, нових технологій обслуговування безробітних і роботодавців тощо;

- організація і проведення наукових конференцій, семінарів та нарад з теоретико-методологічних питань;

- здійснення патентно-ліцензійної, винахідницької і раціоналізаторської роботи;

- підготовка наукових і науково-педагогічних кадрів;

- узагальнення та поширення результатів наукових досліджень, а також передового досвіду діяльності державної служби зайнятості, інших установ соціальної сфери.

З метою узагальнення та поширення результатів наукових досліджень, а також передового досвіду діяльності державної служби зайнятості, інших установ соціальної сфери з 2001 року видається науково-виробничий журнал “Ринок праці та зайнятість населення”.

Вченою радою Інститут схвалено (протокол № 2 від 31 січня 2018 року), а наказом ректора від 02.02.2018 № 47/0/1-18 затверджено на 2018-2020 роки загальноінститутську науково-дослідну тематику «Розвиток ринку праці

України в умовах глобалізації» (державний реєстраційний номер №0118U004241).

Науково-педагогічні працівники кафедри психології працюють над науковою темою **«Психологічний супровід суб'єктів на ринку праці»**, що є складовою загальноінститутської теми.

Необхідно зазначити, що науковій спеціальності **053 Психологія** відповідають такі **напрями наукових досліджень**:

1. Психологічні засади діяльності персоналу державної служби зайнятості.
2. Психологічне забезпечення професійної орієнтації населення.
3. Проблеми психології розвитку в рамках працевлаштування на ринку праці та зайнятості осіб різних вікових категорій.
4. Дослідження психосоціальних закономірностей діяльності, спілкування та взаємодії людей та малих соціальних груп (на прикладі ринку праці, зайнятості населення, функціонування державної служби зайнятості).
5. Методологія гендерного підходу у психологічних дослідженнях особистості, груп, організацій та соціальних спільнот.
6. Психологія соціальної роботи в рамках дослідження проблем мало захищених груп населення та осіб з особливими потребами на ринку праці та зайнятості.
7. Соціально-психологічна та професійна реадаптація учасників АТО.
8. Психології праці – дослідження психологічних закономірностей, психічних процесів й властивостей особистості на ринку праці та зайнятості.
9. Психологія управління – психологічні закономірності управлінської діяльності на ринку праці, зайнятості, державною службою зайнятості.
10. Соціально-психологічні чинники відповідальності суб'єктів ринку праці.
11. Психологічні особливості організації та мотивації працівників установи засобами інтерактивного навчання

Сучасний стан наукової підготовки з психології в Інституті підготовки кадрів державної служби зайнятості України – це новий етап у процесі накопичення історико-психологічних знань, що забезпечує розвиток інститутської психологічної школи, завдяки науковим пошукам сучасних психологів на підвалинах теоретико-методологічних засад психологічної науки, що були закладені вченими-психологами попередніх поколінь, сформовано інститутська психологічна школа, засновником якої став академік НАПН, професор О.В. Киричук.

4. Зміст освітньо-наукової програми

Освітньо-наукова програма передбачає освітню та наукову складові.

Освітня складова включає:

4.1. Систему знань у вигляді переліку всіх дисциплін з 1290/43 навчальних годин/кредитів їхнього вивчення наведена у додатку А.

4.2. Анотації дисциплін, що складаються зі змістовних модулів, наведені у додатку Б.

4.3. Надання кваліфікацій "Доктор філософії з психології", забезпечується асистентською педагогічною практикою тривалістю 3 тижні (4,5 кредитів ЄКТС).

4.4. Інститут підготовки кадрів державної служби зайнятості України має право у встановленому порядку змінювати назви навчальних дисциплін

Науково-дослідна складова передбачає:

4.5. Підготовка публікацій у фахових виданнях.

4.6. Участь у наукових конференціях.

4.7. Підготовка та захист дисертаційної роботи.

Науково-дослідна робота разом з теоретичною забезпечує третій (освітньо-науковий) рівень, необхідний для здійснення самостійної науково-дослідницької діяльності.

Розподіл змісту освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії з психології та максимальний навчальний час за циклами наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Розподіл змісту освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії за спеціальністю 053 «Психологія» в Інституті підготовки кадрів державної служби зайнятості України

		Кредитів	Навч. годин
	<i>Освітня складова</i>		
1.	Цикл дисциплін загальної підготовки	16	480
2.	Цикл дисциплін професійної підготовки, в т.ч.	27	810
2.1.	Дисципліни вибору ВНЗ	15	450
2.2.	Дисципліни вибору аспіранта	12	360
3.	Асистентська педагогічна практика	4,5	135
	<i>Наукова складова</i>		
4.	Науково-дослідницька робота	192,5	5775
Разом		240	7200

5. Атестація аспіранта

Атестація аспірантів здійснюється відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії за спеціальністю 053 «Психологія». В процесі підготовки докторів філософії використовують дві форми атестації: проміжну і підсумкову. Відповідно до діючих нормативно-правових

документів Міністерства освіти і науки України та Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України підсумкова атестація випускників, що завершують навчання за освітньо-науковими програмами доктора філософії, є обов'язковою.

Метою проміжної атестації є контроль за виконанням індивідуального плану аспіранта за всіма складовими, передбаченими навчальним планом. Проміжна атестація включає три модулі:

1. Теоретичний модуль.
2. Науково-дослідницький модуль.
3. Практичний модуль.

1. Атестація за теоретичним модулем передбачає складання заліків та іспитів відповідно до навчального плану підготовки докторів філософії за спеціальністю «Психологія». Технологія проміжної атестації включає такі технологічні етапи:

- розробка теоретичних питань з проблеми дослідження, комплекту ситуаційних та творчих завдань;
- проведення контролю;
- перевірка виконаних завдань;
- усне обговорення письмових відповідей на теоретичні питання, творчі завдання, результати виконаних ситуаційних вправ, відповіді на додаткові запитання екзаменатора;
- оцінювання ступеня досягнення кінцевих цілей теоретичної підготовки аспірантів відповідно до об'єктивних критеріїв.

2. Науково-дослідницький модуль, відповідно до начального плану, передбачає проведення поточної атестації аспірантів кожні півроку навчання. Метою проміжної атестації є контроль за виконанням індивідуального плану науково-дослідницького пошуку та дотриманням графіку підготовки результатів науково-дослідницької роботи (Додаток В).

3. Практичний модуль, відповідно до начального плану, передбачає проведення асистентської педагогічної практики. Метою проміжної атестації за практичною складовою є контроль за виконанням індивідуального плану та набуття аспірантом професійних навичок та вмінь викладача. Атестація за практичним модулем здійснюється на підставі висновків комісії з проведення захисту звіту з асистентської педагогічної практики.

Метою підсумкової атестації є встановлення фактичної відповідності рівня освітньо-наукової підготовки випускників аспірантури вимогам освітньо-наукової програми доктора філософії з психології.

Підсумкова атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії зі спеціальності 053 «Психологія» здійснюється спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану.

6. Стиль та методика викладання освітніх дисциплін, система оцінювання

6.1. Стиль та методика викладання освітніх дисциплін

6.1.1. Під час викладання навчальних дисциплін буде застосовано проблемно-орієнтований стиль викладання. Теоретичні та практичні завдання, які не були вирішені в процесі наукового і суспільного розвитку, засвідчують суперечність між опанованим знанням і тим, що треба пізнати, дослідити. Елемент проблемності у викладанні спонукає суб'єкта пізнавальної діяльності збагачувати знання.

Навчальний матеріал передбачається подавати так, аби він сприяв появі особливого виду мисленевої взаємодії, залучив аспіранта до проблемної ситуації та викликав у нього пізнавальну потребу. Одним із структурних елементів проблемної ситуації є інформаційно-пізнавальна суперечність, без якої проблемна ситуація неможлива. Створення проблемної ситуації – найвідповідальніший етап у проблемно-розвиваючому навчанні. Система методів проблемно-розвиваючого навчання ґрунтується на принципах цілеспрямованості, бінарності та складають її показовий, діалогічний, евристичний, дослідницький, програмований методи.

Показовий метод – спосіб на основі створення інформаційно-пізнавальної суперечності між раніше засвоєними знаннями та новими фактами, законами, правилами і положеннями з метою пояснення аспірантам суті нових понять і формування уявлення про логіку вирішення наукової проблеми. Викладач пояснює навчальний матеріал, формулює проблему, що виникла в історії науки, способи її вирішення вченими. Аспіранти залучаються до активної та продуктивної діяльності, спостерігають, слухають, осмислюють логіку наукового дослідження, беруть участь у доведенні гіпотези, перевірці правильності вирішення проблеми.

Діалогічний метод – створення інформаційно-пізнавальної суперечності між раніше засвоєними знаннями та новими практичними умовами їх використання з метою спонукання аспіранта до участі в постановці, вирішенні проблем, засвоєнні нових понять та способів дії.

Евристичний метод базується на створенні інформаційно-пізнавальної суперечності між теоретично можливим способом вирішення проблеми і неможливістю застосувати його практично, з метою організації самостійної роботи аспіранта щодо засвоєння частини програми за допомогою проблемно-пізнавальних завдань.

Дослідницький метод реалізується через створення інформаційно-пізнавальної суперечності між теоретично можливим способом вирішення проблеми і неможливістю застосувати його практично з метою самостійного засвоєння аспірантами нових понять, способів інтелектуальних і практичних дій.

Програмований метод – оснований на суперечності між практично досягнутим результатом і нестачею у аспірантів знань для його теоретичного обґрунтування шляхом поетапного поділу навчального матеріалу на питання, задачі й завдання та організації самостійного вивчення нового (або

повторення раніше вивченого) матеріалу частинами. Шляхом поетапного роздрібнення навчального матеріалу з постановкою до кожної його частини питань і завдань викладач спонукає аспірантів до самостійної теоретичної роботи з визначення алгоритму пошуку вирішення проблеми, активної участі у створенні проблемної ситуації, висунення припущень, доведення теорії і перевірки правильності її вирішення.

Кожну навчальну дисципліну вивчають у чіткій логічній послідовності, у тісному часовому і методичному зв'язку з іншими дисциплінами (це забезпечується розкладом занять). Навчання організується у потоках і навчальних групах за розкладом у такій системі: лекція, семінар/практичні заняття/групове завдання тощо. Основний зміст дисциплін викладається на лекційних заняттях у належно методично-оформленому вигляді. Систематичне здійснення поточного та проміжного контролю знань дає змогу через систему зворотного зв'язку (від аспіранта до викладача) оперативно вносити до навчального процесу необхідні корективи.

Семінарські заняття є ефективною формою організації навчальних занять, з якими органічно поєднуються лекції. Семінар – це особлива форма навчальних практичних занять, яка полягає у самостійному вивченні за відповідними завданнями викладача окремих питань і тем лекційного курсу з наступним оформленням навчального матеріалу у вигляді рефератів, доповідей, повідомлень тощо. Відмінною особливістю семінару як форми навчальних занять є активна участь суб'єктів пізнавальної діяльності у з'ясуванні сутності проблем, питань, що були винесені на розгляд.

Практичні заняття мають на меті навчити розв'язувати специфічні завдання за спеціальністю. Найчастіше практичні заняття мають систематичний характер і логічно продовжують почату на лекціях роботу.

6.1.2. При викладенні тематичного матеріалу відповідних дисциплін буде застосовано загальнонаукову методологію, яка використовується в усіх або в переважній більшості наук: історичний, термінологічний, системний, функціональний, когнітивний підходи, узагальнення, моделювання та інші.

Історичний метод дає змогу дослідити виникнення, формування і розвиток процесів і подій у хронологічній послідовності з метою виявлення внутрішніх та зовнішніх зв'язків, закономірностей та суперечностей.

Термінологічний принцип передбачає вивчення історії термінів і позначуваних ними понять, розробку або уточнення змісту та обсягу понять, встановлення взаємозв'язку і субординації понять, їх місця в понятійному апараті теорії, на базі якої базується дослідження. Вирішити це завдання допомагає метод термінологічного аналізу і метод операціоналізації понять.

Застосування системного підходу потребує кожний об'єкт наукового дослідження. Сутність його полягає у комплексному дослідженні великих і складних об'єктів (систем), дослідженні їх як єдиного цілого з узгодженим функціонуванням усіх елементів і частин. У системному дослідженні об'єкт, що аналізується, розглядається як певна множина елементів, взаємозв'язок яких зумовлює цілісні властивості цієї множини. Системний принцип дає

змогу визначити стратегію наукового дослідження, крім того, стає можливим створення міждисциплінарного знання предмету.

Пізнавальний принцип пов'язаний із загально філософською теорією пізнання і є методологічною базою для багатьох наук; особливо ефективний у вивченні динаміки науки та її співвідношення з суспільством, в обґрунтуванні провідного значення знання в поведінці індивіда. Слід мати на увазі, що для аналізу формування знання необхідне вивчення практичної і теоретичної діяльності людини у співвідношенні з її соціальним аспектом.

Для вивчення внутрішніх і зовнішніх зв'язків об'єкта дослідження суттєве значення має моделювання. За його допомогою вивчаються ті процеси і явища, що не піддаються безпосередньому вивченню.

6.2. Система оцінювання.

Перевірка знань здійснюється з метою одержання зворотної інформації про зміст, характер і досягнення у навчальному процесі суб'єктів пізнавальної діяльності та про ефективність праці викладача.

Перевірка може здійснюватися в усній, письмовій та практичних формах. Об'єктом оцінювання можуть виступати: результати написання тестових, ситуаційних, творчих завдань; реферативні доповіді, доповнення, участь у дискусії тощо.

Метод усного опитування є найпоширенішим і найбільш ефективним, його використовують при вивченні майже всіх предметів. З'ясовується рівень знань суб'єкта пізнавальної діяльності, його вміння коротко і лаконічно висловлювати свою думку у чітко визначений час. Також має враховуватися активність аудиторії при обговоренні питань тощо.

Оцінювання виконаних завдань і відповідей здійснюється з дотриманням таких принципів: індивідуальний характер перевірки та оцінювання знань; систематичність; диференційованість; об'єктивність; умотивованість оцінок; вимогливість та єдність вимог тощо.

Під час оцінювання враховуються такі критерії:

- характеристики відповіді: елементарна, фрагментарна, повна, логічна, доказова, обґрунтована, творча;
- якість знань: правильність, повнота, осмисленість, глибина, системність, узагальненість;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки;
- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, формулювати теорії, розв'язувати проблеми.

У процесі перевірки знань і успішності аудиторії використовується модульно-рейтингова система оцінювання. Результати навчальної діяльності оцінюються за 100-бальною шкалою. Критично-розрахунковий максимум для допуску до іспиту – 75 балів (денна форма навчання), 50 балів (заочна форма навчання). За результатами вивчення дисципліни обов'язковим є підсумкове накопичення розрахункового мінімуму балів – 60 балів.

Методи контролю плануються в письмовій формі. Невід'ємною частиною підготовки слухачів дисципліни до контролю є наявність конспекту лекцій та відвідування семінарських/практичних занять, а також своєчасне виконання індивідуальної та самостійної роботи. Невчасне виконання (без поважної причини) поточних завдань і звітування з перенесенням на наступне заняття викликає зниження підсумкової оцінки за їх виконання на 20 %, а при відтермінуванні на два заняття – зниження підсумкової оцінки на 40 %.

Модульні контрольні роботи складаються з теоретичних питань, ситуаційних, і творчих завдань, тестів різного рівня складності. Ці завдання поєднуються у пропорції, яка логічно врівноважує теоретичну і практичну частину модульної контрольної роботи.

Іспит здійснюється у формі письмової роботи, за яку можна одержати максимально до 25 балів (денна форма навчання) та 50 балів (заочна форма навчання), складається з теоретичних питань, практичних (ситуаційних, творчих) завдань, тестів різного рівня складності, які поєднуються у пропорції, що логічно врівноважує теоретичну і практичну частину екзамену.

Аспіранти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж розрахунковий мінімум – 60 балів, вважаються такими, що не виконали навчальний план з дисципліни.

7. Застосування сучасних технологій викладання та навчання

Підготовка фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю «Психологія» здійснюватиметься шляхом ефективного поєднання традиційних методик навчання та сучасних педагогічних технологій, таких як інформаційно-комунікаційне навчання, навчання із залученням інтерактивних методик, навчання за технологією тренінгу.

Сучасні інформаційні освітні технології створюють можливості для ефективного використання у навчальній та науково-дослідницькій діяльності інформаційних ресурсів та електронних систем телекомунікацій. Для підготовки фахівців третього рівня освіти зі спеціальності «психологія» застосування сучасних інформаційних технологій сприятиме формуванню та удосконаленню загальних та фахових компетентностей.

Запровадження у навчальному процесі інтерактивних методів навчання таких, як: метод групової роботи, синектика, дискусії, рольові ігри, кейс-метод, метод проектів, проведення наукових семінарів та WEB-конференцій сприяють розвитку дослідницької, творчої та пізнавальної діяльності аспірантів.

Методики тренінгового навчання у вигляді виконання пошукових та творчих завдань з використанням сучасних інформаційних технологій, роботи з базами бібліографічних та інших видів даних, проходження педагогічної практики, апробація результатів самостійного наукового дослідження на наукових конференціях, семінарах тощо забезпечують поглиблення основних загальних та фахових компетентностей фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії з психології.

Застосування сучасних педагогічних технологій при підготовці фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії дають можливість:

- підвищити інтенсивність навчального процесу;
- сприяти посиленню ролі методів активного пізнання у навчальному процесі;
- підвищити ефективність навчання за рахунок його індивідуалізації;
- сприяти підвищенню інформатизації суспільства;
- оволодіти методологією наукової та педагогічної роботи;
- розвивати уміння, навички та інші компетентності здобувачів ступеня доктора філософії, необхідні для здійснення самостійних наукових досліджень, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності;
- сприяти розвитку комунікативних здібностей аспірантів;
- науковим керівникам – систематично контролювати виконання освітньо-наукової програми та навчального плану підготовки фахівців освітньо-наукового ступеня доктора філософії, здійснювати систематичне керівництво самостійного наукового дослідження аспіранта, аналізувати його результати, контролювати хід виконання індивідуального плану наукової роботи аспіранта.

8. Науково-дослідницька робота аспіранта

Система науково-дослідницької роботи аспірантів є невід'ємною складовою підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних самостійно вести науковий пошук, творчо вирішувати конкретні професійні, наукові та соціальні завдання. Науково-дослідницька робота аспіранта здійснюється під керівництвом наукового керівника, умовно може бути розділена на підготовчий та основний етапи та включає наступні види діяльності. На підготовчому етапі аспірант:

1. Обирає тему наукового дослідження та обґрунтовує актуальність обраної теми дослідження. Здійснює перегляд каталогів захищених дисертацій і знайомиться з вже виконаними дисертаційними роботами. Опрацьовує новітні результати досліджень в обраній та суміжних сферах науки. Ознайомлюється з аналітичними оглядами і статтями у фахових виданнях, проводить консультації з фахівцями з метою виявлення маловивчених наукових проблем і питань, що є актуальними. Вивчає та аналізує основні підходи та позиції наукових шкіл і течій у вирішенні досліджуваної проблеми; уточнює термінологію в обраній галузі знань. Здійснює пошук літературних джерел з обраної теми.

2. Проводить планування дисертаційної роботи шляхом складання індивідуального плану аспіранта; робочого плану аспіранта.

3. Здійснює постановку цілей і завдань дисертаційної роботи. Визначає об'єкт і предмет наукового дослідження.

4. Обирає методи (методику) проведення дослідження.

5. Здійснює опис процесу наукового дослідження у дисертаційній роботі шляхом формування плану-проспекту, який являє собою реферативний виклад питань, за якими надалі буде систематизуватися весь зібраний фактичний матеріал.

Під час основного етапу науково-дослідницької роботи аспірант:

1. Проводить науково-дослідницькі роботи відповідно до профілю ОНП аспірантури, з використанням фундаментальних і прикладних дисциплін, що викладаються. Займається науковою роботою з виконання теоретичної та практичної частини дослідження.

2. Аналізує та узагальнює результати наукового дослідження на основі сучасних міждисциплінарних підходів, застосування наукових методологічних принципів та методичних прийомів дослідження, використання в дослідженні тематичних інформаційних ресурсів, провідного вітчизняного і зарубіжного досвіду з тематики дослідження.

3. Здійснює підготовку та видання публікацій за темою дисертації: монографій, наукових публікацій у фахових виданнях і міжнародних виданнях, включених у міжнародні наукометричні бази даних, наукових публікацій в іноземних виданнях, наукових публікацій в інших виданнях.

4. Проводить апробацію результатів наукових досліджень шляхом участі у наукових конференціях (з опублікуванням тез доповіді): у міжнародних та зарубіжних конференціях; у всеукраїнських конференціях; у регіональних та міжвузівських конференціях, у наукових семінарах. Бере участь у конкурсах наукових робіт.

5. Залучається до виконання тематики, що виконується на замовлення Державної служби зайнятості України та фінансується за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття, а також індивідуальних планів кафедри.

6. Якщо за результатами наукового дослідження було отримано винахід, то аспірантом готуються та подаються документи для отримання патенту на винахід (авторське свідоцтво).

7. Займається проведенням досліджень та підготовкою дисертаційної роботи, формулюванням висновків дисертаційної роботи.

8. Здійснює оцінку отриманих результатів, які обговорюються на засіданні кафедри, а потім виносяться для обговорення та дискусії на міжкафедральний семінар.

9. Проходить попередню експертизу дисертації на кафедрі (попередній захист).

10. Займається роботою з підготовки рукопису дисертації.

11. Працює над практичним використанням та впровадженням результатів дослідження.

9. Асистентська педагогічна практика

Підготовка висококваліфікованих докторів філософії з психології передбачає закріплення набутих теоретичних знань та вдосконалення педагогічних компетентностей у процесі проходження асистентської педагогічної практики безпосередньо у навчальному процесі Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України.

Асистентська педагогічна практика є обов'язковим компонентом освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії з психології і має на меті набуття аспірантом професійних навичок та вмінь викладача вищого навчального закладу.

Формування теоретичних знань щодо сутності, структури та форм навчального процесу підготовки фахівців з психології відбувається під час вивчення дисципліни «Методика викладання психологічних дисциплін». Відпрацювання практичних умінь і навичок аспіранта здійснювати підготовку навчально-методичного забезпечення і проведення лекційних, семінарських (практичних) занять, організації самостійної роботи студентів відбувається безпосередньо під час проходження асистентської педагогічної практики.

Асистентська педагогічна практика проходить у межах професійно-орієнтованих дисциплін підготовки фахівців, що забезпечуються кафедрою психології. Вибір дисциплін, з яких відбуватиметься педагогічна практика, здійснюється заздалегідь, відповідно до педагогічного навантаження працівників кафедри, як правило, узгоджено із дисциплінами, які викладає науковий керівник, або в межах тематики дисертаційної роботи аспіранта.

Метою асистентської педагогічної практики є поглиблення та закріплення знань аспірантів з питань організації і форм здійснення навчального процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, формування вмінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять, застосування активних методик викладання професійно-орієнтованих дисциплін відповідного фахового напрямку та дисциплін фундаментального циклу для спеціальностей фахового напрямку «психологія».

Об'єктом асистентської педагогічної практики є навчальний процес підготовки фахівців за різними спеціальностями, що відбувається безпосередньо у навчальному процесі Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України, інших закладах освіти.

Предметом асистентської педагогічної практики виступає окрема дисципліна або дисципліни загального чи професійного циклу навчального плану підготовки фахівців відповідної спеціальності.

Педагогічна практика має бути наближеною до напрямів наукових досліджень аспіранта. Під час такої практики виникає можливість апробувати результати досліджень, що проводяться аспірантом при написанні дисертаційної роботи.

Згідно з навчальним планом підготовки докторів філософії, асистентська педагогічна практика передбачає виконання аспірантом таких видів робіт:

- підготовку та проведення семінарських (практичних або лабораторних) занять;
- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення семінарських (практичних або лабораторних) занять;
- розробку завдань та організацію самостійної роботи студентів з дисциплін, що викладаються;
- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення модульних контрольних робіт з дисциплін, що викладаються;
- підготовку навчально-методичного забезпечення проведення залікових робіт та іспитів з дисциплін, що читаються;
- участь (разом з лектором) у проведенні заліків та іспитів для студентів відповідної спеціальності.

Захист звіту з асистентської педагогічної практики відбувається перед членами комісії, яка створюється за розпорядженням проректора з науково-педагогічної роботи. Підсумки педагогічної практики обговорюються на засіданнях кафедри психології під час проміжної атестації аспірантів, а загальні підсумки – затверджуються на засіданні Вченої ради Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України.

10. Внутрішня та зовнішня системи забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії

З метою забезпечення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії в аспірантурі Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України за відповідними спеціальностями передбачається впровадження і реалізація комплексної системи, що поєднує взаємопов'язану сукупність як внутрішніх, так і зовнішніх елементів:

– публікація наукових статей з обраної проблематики дослідження, що відображають результати наукових пошуків аспіранта та написані згідно з вимогами фахових публікацій; публікація статей у провідних українських і зарубіжних виданнях, що включені до Міжнародних наукометричних баз даних (Index Copernicus, Web of Science, Scopus та ін.) та мають високе поточне значення Імпакт-фактору, засвідчують відповідний рівень та актуальність виконаних досліджень (відповідно до чинних вимог, затверджених МОН України, має бути опубліковано **не менше 5 статей у фахових виданнях**, у тому числі **одна стаття у науковому журналі, який включено до Міжнародних наукометричних баз даних**, а також **не менше 3-х тез**);

– поглиблення теоретичних знань у сфері загальної психології, психології розвитку, соціальної психології, психології соціальної роботи, психології праці та управління у різноманітних умовах середовища, і набуття практичних навичок та вмінь під час вивчення навчальних дисциплін «Кроскультурна психологія», «Проектний менеджмент в психологічних

дослідженнях», «Тренінг особистісного зростання» «Методологія та організація наукових досліджень», «Психологія цінностей», «Позитивна психологія» та ін. уможливує підвищення якості власних наукових досліджень аспіранта, а також передбачає обов'язкові публікації тематичних статей за проблематикою його дослідження, що включають елементи дослідницьких та комунікаційних компетентностей, одержаних під час вивчення зазначених дисциплін тощо;

– опрацювання методики науково-дослідної роботи і набуття практичного досвіду роботи з досліджуваних проблем, його узагальнення, пошук і опрацювання оригінальних наукових та інформаційних джерел, проведення власних емпіричних досліджень є підґрунтям забезпечення якісної складової одержання наукових результатів, що будуть покладені в основу підготовки дисертації, зокрема при виконанні відповідного етапу комплексної науково-дослідної теми;

– апробація результатів науково-дослідницької роботи під час проведення міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференцій за відповідними тематиками, обговорення матеріалів дослідження під час роботи науково-методичних семінарів і круглих столів із залученням провідних фахівців зі спеціальності;

– зовнішнє рецензування і ретельний відбір статей до друку, що здійснюють провідні фахові видання, а також наукові журнали, які включені до Міжнародних наукометричних баз даних, забезпечує реалізацію принципів впровадження системи якісної перевірки наукового рівня виконаних досліджень, обґрунтованості зроблених висновків та авторських пропозицій щодо вирішення наявних проблем;

– перевірка наукових статей і дисертаційної роботи на наявність плагіату забезпечує дотримання стандартів і вимог щодо самостійності виконання наукового дослідження, індивідуального внеску у вирішення конкретної наукової задачі, а також у теоретичні і/або експериментальні результати, важливі для розвитку психології тощо;

– підготовка і захист звіту з асистентської педагогічної практики; підведення підсумків педагогічної практики відбувається відкрито на підсумковій конференції перед членами комісії. За результатами попередньої перевірки звіту готується загальний висновок і визначається його відповідність затвердженим вимогам, звіт рекомендується до захисту перед комісією. Підсумкова оцінка визначається з урахуванням своєчасності подання необхідних документів, якості підготовленого звіту, загального висновку. Підсумки асистентської педагогічної практики обговорюються на засіданнях кафедри, а загальні підсумки практики підводяться на засіданнях Вченої ради Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України;

– проміжна, підсумкова атестація аспірантів. Під час вивчення навчальних дисциплін перевірка засвоєних знань і успішності аспірантів здійснюється із використанням модульно-рейтингової системи оцінювання. Методи контролю плануються у письмовій та практичних формах. Усі

екзамени проводяться у формі письмових робіт, які містять завдання, що логічно врівноважують теоретичну і практичну частину іспиту. Підсумкова атестація передбачає прилюдний захист дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії; присвоєння вченого звання доктора філософії з психології здійснює спеціалізована вчена рада;

– загальний позитивний висновок щодо дисертації засвідчує, що вона має теоретичну та практичну цінність, виконана на належному рівні, являє собою закінчене самостійне наукове дослідження, в якому одержано нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретну наукову задачу суттєвого значення для певної галузі науки; або в якому отримані нові науково обґрунтовані теоретичні і (чи) прикладні результати, що в сукупності є суттєвими для розвитку конкретного напрямку психології;

– механізм фінансування підготовки фахівців зі спеціальності надає можливість використовувати кошти Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття як інструмент підвищення якості освітньої та наукової складових підготовки докторів філософії, якості виконаних наукових досліджень, а також їх наближення до вирішення актуальних проблем функціонування державної служби зайнятості.

11. Результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про вищу освіту» результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів мають бути представлені через набуття ними теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексу проблем у галузі професійної та (або) дослідницької діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичну та практичну значимість.

Основні результати навчання та науково-дослідницької діяльності аспірантів мають бути представлені такими складовими:

1. Прослуховування за спеціальністю «Психологія» курсів та спецкурсів.
2. Складання заліків та екзаменів відповідно до навчального плану теоретичної підготовки.
3. Проходження та успішний захист асистентської педагогічної практики.
4. Підготовка дисертаційної роботи, яка рекомендована кафедрою до захисту на спеціалізованій вченій раді.
5. Публікація за темою дисертації не менше 5-ти статей у фахових виданнях, з яких не менше як 1 стаття має бути опублікована у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз даних.
6. Апробація результатів дисертаційної роботи шляхом участі в роботі не менше 3-х вітчизняних та міжнародних конференцій.

7. Впровадження результатів науково-дослідницької роботи у практичну діяльність – не менше 3-х.

12. Програмні (загальні та фахові) компетентності випускників аспірантури

За результатами виконання ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю 053 «Психологія» випускники аспірантури набувають загальні та фахові компетентності (табл. 2).

Таблиця 2

Характеристика загальних та фахових компетентностей випускників аспірантури за спеціальністю 053 «Психологія»

Вид компетентності	Зміст компетентності
1. Загальні компетентності	
1.1. Дослідницькі	1.1.1. Здатність до критичного мислення, зокрема, вміння застосовувати критичне мислення до аналізу результатів власного наукового дослідження, його наукової новизни, теоретичного і практичного значення
	1.1.2. Уміння з нових дослідницьких позицій формулювати загальну методологічну базу власного наукового дослідження, усвідомлювати його актуальність, мету і значення для розвитку інших галузей науки, суспільно-політичного, економічного життя, національної чи світової духовної культури
	1.1.3. Здатність до участі у міждисциплінарних проектах та вміння використовувати результати наукових досліджень інших галузей науки для досягнення цілей власного наукового дослідження
	1.1.4. Уміння ефективно використовувати сучасну методологію наукового пізнання та новітні методи наукових досліджень
	1.1.5. Ініціювати, організувати та проводити комплексні теоретичні та експериментальні дослідження в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності, які приводять до отримання нових знань
	1.1.6. Проводити власні оригінальні наукові дослідження, які містять наукову новизну, мають важливе теоретичне та практичне значення
	1.1.7. Уміння кваліфіковано відобразити результати наукових досліджень у наукових статтях та тезах, опублікованих як у фахових вітчизняних виданнях, так і у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз
	1.1.8. Здатність професійно презентувати результати своїх досліджень на міжнародних наукових конференціях, семінарах для вітчизняного та світового співтовариства
	1.1.9. Уміння працювати з літературними каталогами, базами даних зі спеціальності та наукометричними базами

Вид компетентності	Зміст компетентності
	1.1.10. Знання історії галузі науки, за якою здійснюються власні дослідження, усвідомлення місця результатів власного наукового дослідження у суспільному житті
1.2. Комунікативні	1.2.1. Здатність вільно застосовувати рідну та іноземну мову в науковій роботі, науково-педагогічній та інноваційній діяльності, в практиці повсякденного спілкування в режимі реального часу
	1.2.2. Здатність написання українською та іноземною мовою власних наукових творів різного змісту та обсягу (наукова стаття, автореферат, тези конференції, наукова доповідь, запит на науковий грант, договір про співпрацю, звіт з наукової роботи, дисертація тощо)
	1.2.3. Здатність написання українською та іноземною мовою власних науково-педагогічних творів різного змісту та обсягу (робоча навчальна програма, текст лекції, розділи в навчальному посібнику, підручнику тощо)
	1.2.4. Здатність усно практично використовувати іноземну мову у науковій, інноваційній діяльності та педагогічній діяльності (усний виступ на конференції, використання іноземної мови у ділових переговорах щодо комерціалізації результатів наукового дослідження, проведення іноземною мовою лекцій з нормативних курсів та спеціальних курсів за профілем кафедри, консультування студентів іноземною мовою, проведення іноземною мовою одноразових презентаційних та профорієнтаційних лекцій для різних категорій слухачів тощо)
	1.2.5. Уміння та навички використовувати сучасні інформаційні та комунікативні технології при спілкуванні, обміні інформацією, зборі, аналізі, обробці, інтерпретації даних та представленні результатів
	1.2.6. Здатність працювати із наукометричними базами даних з метою виконання власного наукового дослідження та вміння використовувати інтернет-технології для організації і забезпечення власної наукової, педагогічної та інноваційної діяльності, у підготовці наукових публікацій, звітів, ділової та особистої документації
	1.2.7. Здатність до практичного використання у власній педагогічній діяльності інформаційних технологій дистанційного навчання, у організації та проведенні наукових заходів (конференції, наукові семінари, майстер-класи тощо)
	1.2.8. Спроможність ефективно працювати в команді
	1.2.9. Уміння ефективно працювати самотійно
	1.2.10. Уміння працювати з експертами
1.3. Управлінські	1.3.1. Здатність брати участь в організації роботи кафедри, факультету, інституту, знати та розуміти принципи організації роботи науково-дослідного сектору/лабораторії/, науково-дослідної теми за профілем навчання (розподіл функціональних

Вид компетентності	Зміст компетентності
	<p>обов'язків, технічне завдання НДР, місце науково-дослідного сектору/лабораторії у системі наукової роботи факультету та інституту тощо)</p> <p>1.3.2. Знати принципи фінансування НДР та структуру кошторисів на її виконання, вміння підготувати запит на отримання фінансування, звітну документацію</p> <p>1.3.3. Знати основи управління науково-дослідним сектором/лабораторією, основи управління науково-дослідною роботою кафедри й інституту (план роботи, регламент, індикатори)</p> <p>1.3.4. Уміння приймати рішення у нестандартних ситуаціях (зміна технічного завдання, коригування планів, звільнення працівників тощо)</p> <p>1.3.5. Уміння формувати команду дослідників для вирішення локальної задачі (проведення експерименту, збору інформації, підготовки пропозицій)</p> <p>1.3.6. Уміння раціонально та ефективно використовувати наявні кадрові та матеріальні ресурси для виконання поставлених завдань</p>
1.4. Науково-педагогічні	<p>1.4.1. Здатність брати участь в організації науково-педагогічної роботи кафедри психології, знати та розуміти принципи організації роботи на кафедрі (розподіл функціональних обов'язків, педагогічного навантаження, місце кафедри у системі науково-дослідної роботи інституту)</p> <p>1.4.2. Практичне вміння створювати власні науково-педагогічні твори за профілем кафедри загальної психології (робоча навчальна програма, конспект лекцій, навчально-методичний комплекс, розділи навчально-методичного посібника, навчального посібника, підручника, практикуму, вміння проводити, практичні, семінарські заняття, консультації, керувати самостійною роботою тощо)</p> <p>1.4.3. Вміння планувати і ефективно використовувати час у науковій та педагогічній роботі</p> <p>1.4.4. Здатність брати участь в організації науково-дослідної, педагогічної роботи з питань, які вирішує Державна служба зайнятості, знати та розуміти принципи організацію наукової, педагогічної та дослідної роботи щодо ринку праці в Україні та Європейському союзі</p> <p>1.4.5. Практичне вміння створювати власні наукові та педагогічні твори за профілем завдань, які вирішує Державна служба зайнятості України на рівні Європейських освітніх та дослідних принципів та підходів (підготовка семінарів, тренінгів, дистанційного навчання тощо)</p>
1.5. Етичні	<p>1.5.1. Дотримуватись норм наукової етики щодо здійснення наукової діяльності та проведення власного наукового дослідження</p>

Вид компетентності	Зміст компетентності
	1.5.2. Знати провідних вітчизняних та зарубіжних вчених, наукові школи та фундаментальні праці у галузі дослідження, формулювати мету власного наукового дослідження як складову загальноцивілізаційного процесу
2. Фахові компетентності	
2.1.Методологічні	2.1.1. Знати методологічні основи вивчення процесів психіки. 2.1.2. Розробляти та вирішувати дослідницькі завдання теоретичного та прикладного характеру в сфері психології. 2.1.3. Розробляти методологію психологічного дослідження.
2.2. Методичні	2.2.1. Володіти методами кількісної та якісної обробки даних психологічного дослідження. 2.2.2. Вміти здійснювати діагностику психічних процесів, психічних станів, психічних новоутворень, психічних властивостей особистості. 2.2.4. Застосовувати та вдосконалювати методи та процедури психологічної оцінки структури психіки.
2.3. Аналітичні	2.3.1. Аналізувати наукові теорії, концепції, підходи до вивчення структури психіки. 2.3.2. Визначати умови і шляхи формування якостей особистості. 2.3.3. Розробляти рекомендації стосовно розвитку психічних явищ особистості. 2.3.4. Здійснювати аналіз етапів розвитку психології.

13. Врахування відповідності запланованих результатів навчальної та наукової діяльності потребам ринку праці та потенційним роботодавцям

В умовах середовища, що динамічно розвивається, громадських організацій, психологічних консультативних центрів у сфері бізнесу постійно підвищують вимоги щодо кадрового забезпечення своєї діяльності. У зв'язку з цим останнім часом ринок праці та потенційні роботодавці підвищують зацікавленість до залучення фахівців найвищої кваліфікації, тобто третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, якому відповідає ступінь доктора філософії з відповідної спеціальності. Вимоги ринку праці виходять з Класифікатору професій ДК 003:2010, затвердженого Наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 за № 327, та окреслюють сфери діяльності випускників аспірантури, серед яких викладацька і науково-дослідницька діяльність (див. табл. 3).

Таблиця 3

Класифікація професій, що відповідає ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю 053 «Психологія» (фрагмент)

2445	Професіонали в галузі психології
2445.1	Наукові співробітники (психологія)
2310	Викладачі університету та інших вищих навчальних закладів
2310.2	Інші викладачі університетів та вищих навчальних закладів

Таблиця 4

Показник професійних назв робіт за кодами професій, що відповідає ОНП підготовки докторів філософії за спеціальністю 053 «Психологія» (фрагмент)

КОД ЗКПТР	ВИПУСК ЄТКД	ВИПУСК ДКХП	Професійна назва роботи
2310.2	20199		Асистент Викладач вищого навчального закладу
2340		80	Консультант центральної психолого-медико-педагогічної консультації
2351.1	24420		Молодший науковий співробітник (методи навчання)
2351.2			Викладач (методи навчання)
2359.1			Молодший науковий співробітник (в інших галузях навчання)
2359.2	23160	81.84	Лектор
2412.2		80	Профконсультант Фахівець з профорієнтації
2445.1			Науковий співробітник-консультант (психологія)
2445.2			Психолог Практичний психолог

Таким чином, заплановані результати навчальної та наукової підготовки фахівців вищого рівня можуть бути цікаві і затребувані такими суб'єктами ринку праці, потенційними роботодавцями, а саме:

1. Суб'єкти освітянської сфери, зокрема ВНЗ, – це одні з багатьох потенційних роботодавців, які вимагають від працівників не тільки високого рівня виконавчої дисципліни та ґрунтовної теоретичної бази. Сучасні викладачі – це мобільні, комунікабельні, творчі особистості, які вмiють

швидко і якісно вирішувати завдання в умовах динамічного середовища, володіють практичними навичками та іноземною мовою, здатні підвищувати свій професійний рівень тощо. Складові вищезначеної освітньо-наукової програми дозволяють сформувати викладача нової генерації, а саме:

- вивчення аспірантом нормативних навчальних дисциплін та дисциплін за вибором забезпечують підвищення професійної майстерності аспірантів у майбутній викладацькій діяльності за спеціальністю «психологія» та набуття ними додаткових загальних і фахових компетенцій (поглиблення теоретичних та методологічних засад психології, удосконалення професійної іноземної мови);

- проходження асистентської педагогічної практики дає можливість набути досвіду педагогічної та навчально-методичної роботи у ВНЗ, розвинути професійно-педагогічні компетентності, оволодіти технологіями проведення навчальних занять та підготовки навчально-методичних матеріалів за курсами дисциплін, що викладаються у ВНЗ;

- науково-дослідницькі компетентності, набуті в ході здійснення самостійного наукового пошуку, забезпечуватимуть тісний зв'язок сучасної науки і практики з навчальним процесом, що дає можливість підвищити рівень ефективності підготовки сучасного психолога.

2. Для роботодавців, якими є науково-дослідні установи НАН України, державні установи, науково-дослідні функціональні підрозділи міністерств і відомств, педагогічних установ, кадрових агентств тощо затребуваними є фахівці, що володіють глибокими теоретичними знаннями, вміннями та навичками психолога, вміють самостійно здійснювати наукові дослідження, отримувати наукові результати, продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми, пов'язані з оцінюванням та аналізом соціально-психологічних явищ та процесів. Науково-дослідницька складова підготовки фахівця вищої кваліфікації дозволяє задовольнити потреби вищезначених роботодавців, а саме через набуття аспірантом фахових компетентностей щодо організації досліджень з актуальних проблем психології: формувати систему наукових понять і науково впорядкованих базових уявлень про психологію управління організацією тощо. А також вміння розробляти математико-статистичний інструментарій проведення досліджень; володіння статистичними методами аналітичної роботи; підготовки емпіричних результатів і звітів та підготовки наукових публікацій тощо.

Розподіл змісту освітньої складової ОНП та максимальний навчальний час за дисциплінами підготовки

Код	Назва дисципліни	Загальний обсяг	
		кредитів	годин
ЦЗП	Цикл дисциплін загальної підготовки		
ЦЗП 1	Філософія науки	6	180
ЦЗП 2	Європейська грантова система підтримки наукових досліджень та академічних обмінів	2	60
ЦЗП 3	Іноземна мова наукового та ділового спілкування (англійська)	6	180
ЦЗП 4	Інформаційні технології в науковій діяльності	2	60
	Разом	16	480
ЦВП	Цикл дисциплін професійної підготовки		
ВВНЗ	За вибором ВНЗ		
ВВНЗ 1	Теоретико-методологічні проблеми в психології	4	120
ВВНЗ 2	Методологія та організація наукових досліджень	3	90
ВВНЗ 3	Наукові школи в психології	3	90
ВВНЗ 4	Математичні методи та моделювання в психології	2	60
ВВНЗ 5	Методика викладання психологічних дисциплін	2	60
	Разом	14	420
ВА	За вибором аспіранта		
ВА 1	Перелік 1		
ВА 1.1	Кроскультурна психологія (укр/англ)	3	90
ВА 1.2	Проектний менеджмент в психологічних дослідженнях	2	60
ВА 1.3	Тренінг особистісного зростання	2	60
ВА 1.4	Психологія девіантної поведінки	3	90
ВА 1.5	Людина в соціумі: психологічні аспекти наукового пізнання	3	90
	Разом	13	390
ВА 2	Перелік 2		
ВА 2.1	Людина в соціумі: психологічні аспекти наукового пізнання	3	90
ВА 2.2	Психологія цінностей (укр/англ)	2	60
ВА 2.3	Соціально-психологічний тренінг	2	60
ВА 2.4	Соціальна психіатрія та наркологія	3	90
ВА 2.5	Методологія гендерного підходу в психологічних дослідженнях	3	90
	Разом	13	390
ВА 3	Перелік 3		
ВА 3.1	Позитивна психологія / positiv psychology	3	90
ВА 3.2	Проектний менеджмент в психологічних дослідженнях	2	60

ВА 3.3	Психологія ділового спілкування	2	60
ВА 3.4	Соціальна психіатрія та наркологія	3	90
ВА 3.5.	Людина в соціумі: психологічні аспекти наукового пізнання	3	90
<i>Разом</i>		13	390
<i>Всього за навчальним планом:</i>		43	1290

Додаток Б

Анотації дисциплін та структурно-логічна схема

ЦЗП. 1. Філософія науки

Мета дисципліни: формування у аспірантів розуміння специфіки філософії науки як особливого типу гуманітарного знання, основних характеристик історичного розвитку напрямків філософії науки, а також методологічних, структурних, світоглядно-ціннісних засад й особливостей наукового пізнання.

Предмет: формування сукупності знань про природу, космос, сутність світу та людини.

Змістовні модулі:

Предмет та логіка наукової діяльності

Філософські виміри наукової діяльності

Зміст дисципліни включає:

Філософія науки у як специфічний тип знання: онтологічний, гносеологічний, епістемологічний вимір. Філософське осмислення наукової картини світу. Форми організації науки: класичний, некласичний та постнекласичний ідеали науковості. Вивчення основних наукових форм. Філософські засади класифікації наук. Методологія пізнання наукової та інноваційної діяльності. Значення фундаментальних та прикладних стратегій наукового дослідження. Філософський аналіз сучасного стану науки, перспектив її розвитку та взаємодії з іншими сферами життєдіяльності суспільства. Логіка наукового дослідження в контексті глобальних проблем сучасності. Філософське осмислення сучасних екологічних, техногенних проблем в контексті глобального типу цивілізації. Аксіологічний вимір науки: проблема відповідальності вченого.

Місце у структурно-логічній схемі: навчальна дисципліна загального циклу підготовки, вихідна.

ЦЗП 2 Європейська грантова система підтримки наукових досліджень та академічних обмінів

Мета: ознайомити аспірантів з можливостями та умовами отримання грантової підтримки наукових досліджень, а також особливості входження до європейського освітнього та наукового простору.

Предмет: Європейський дослідницький простір; програми та різноманітні інструменти фінансування Європейського Союзу для науковців; тенденції і наукові тренди європейського наукового простору; програма Horizon 2020.

Змістовні модулі: (1) сучасні тенденції в європейському науковому і освітньому просторі – формальна і неформальна освіта, прикладний і соціальний характер досліджень; гендерна складова, та інші; (2) міжнародні

дослідницькі програми та мобільність в рамках ЄС, зокрема за участі України; (3) програма Horizon 2020: філософія, мета, практика реалізації, формування консорціумів і пошук партнерів, апікаційні форми та підготовка заявок; (4) Українське законодавство: реалії та виклики участі в програмах ЄС.

Місце у структурно-логічній схемі: навчальна дисципліна загального циклу підготовки, вихідна.

ЦЗП 3 Іноземна мова наукового та ділового спілкування

Мета: формування науково-дослідницької професійно-орієнтованої компетентності з іноземної мови в різних видах мовленнєвої діяльності, що є необхідним для ведення самостійної науково-дослідної діяльності.

Предмет: академічна іноземна письмова і усна мова.

Змістовні модулі: анутовання наукової інформації; реферування наукової інформації; написання анотацій (abstracts) до наукових статей, дисертацій, доповідей; структура, лексика і текст наукового листування; складання особистого резюме (CV); наукове творче письмо: особливості лексики і стилю; структура, лексика і текст наукової доповіді; структура і лексика графічної і голосової презентації наукового повідомлення; структура, лексика і текст наукової статті.

Місце у структурно-логічній схемі: самостійна.

ЦЗП 4 Інформаційні технології в науковій діяльності

Мета: формування у аспірантів знань і умінь пов'язаних з використанням інформаційних технологій в наукових дослідженнях, поглиблення навичок роботи в текстових та графічних редакторах, розкриття сутнісних аспектів застосування комп'ютерних мереж для завдань пошуку наукової інформації, ознайомлення з функціональними можливостями програмних засобів призначених для здійснення наукового аналізу інформації.

Предмет: теоретичні та практичні питання інформаційних технологій та можливості їх застосування в наукових дослідженнях.

Змістовні модулі:

Обробка економічних та соціологічних даних в Microsoft Excel.

Програмне забезпечення Statistica для аналізу і прогнозування тенденцій розвитку соціально-економічних явищ і процесів.

Використання економетричного пакету Eviews в наукових дослідженнях

Зміст дисципліни включає:

Математичні, статистичні та логічні функції MS Excel та її застосування в обробці даних. Графічний аналіз на основі табличних даних.

Функції та можливості надбудови в MS Excel. Процедура Descriptive statistics (Описова статистика). Проведення регресійного аналізу за

допомогою модуля Multiple Regressions. Можливості ПП Eviews для факторного аналізу. Використання ПП Eviews для моделювання складних соціально-економічних явищ.

Місце у структурно-логічній схемі: самостійна.

2. Цикл професійної підготовки

За вибором ВНЗ

ВНЗ 1 Теоретико-методологічні проблеми психології

Мета: Знайомство аспірантів з основними теоретико-методологічними проблемами психології, навчання навичкам аналізу наукових шкіл в психології, виділенню підстав їх класифікації, вичлененню основних груп понять, а також формування загальної культури методологічної рефлексії стосовно різних психологічних парадигм та ін.

Предмет: предметом «Теоретико-методологічних проблем психології» виступає наукове пізнання предмету, пояснюючих принципів, методів дослідження, адекватних об'єкту психологічної науки.

Змістові модулі: Змістовий модуль №1. Теоретико-методологічний аналіз основних понять, категорій і проблем психології. Змістовий модуль №2. Аналіз наукових шкіл у вітчизняній і зарубіжній психології. Змістовий модуль №3. Методологічні основи психології. Категоріальний аналіз основних теоретичних напрямів в психології

Місце у структурно-логічній схемі: вихідна.

ВНЗ 2 Методологія та організація наукових досліджень

Мета: знайомство аспірантів з методологією та організацією наукових досліджень, формування навичок проведення досліджень в психології, оволодіння різними методами та методиками у роботі науковця психолога та ін.

Предмет: методологія, окремі методики та методи, принципи та підходи до організації досліджень в психології.

Змістові модулі: (1) Теоретико-методологічні підстави організації наукових досліджень. (2) Методологія в психології та її функції. (3) Рівень конкретно-наукових методик та їх типологізація.

Місце у структурно-логічній схемі: вихідна.

ВНЗ 3 Наукові школи в психології

Мета: Розширити та поглибити знання про вітчизняні та зарубіжні наукові школи їх основні напрямки, теорії, методи та експериментальні

розробки у динаміці розвитку, їх впровадження у практику; використовувати знання для аналізу існуючих у науці підходів для наукових досліджень.

Предмет: Дослідження взаємодії афективно – когнітивних механізмів особистості в соціокультурному середовищі.

Змістові модулі: (1) Наукові школи: поняття, функції, властивості, види; категоріальний аналіз основних теоретичних напрямків у психології; (2) основні теоретичні напрямки та наукові школи в зарубіжній психології; (3) загальна характеристика розвитку сучасної вітчизняної психології; (4) основні теоретичні напрямки та наукові школи у вітчизняній психології.

Місце у структурно-логічній схемі: після ВВНЗ 2.

ВВНЗ 4 Математичні методи та моделювання у психології

Мета: сформувати в аспірантів уявлення про фундаментальні закономірності процесу математичного моделювання в гуманітарних дослідженнях.

Предмет: формування у аспірантів гуманітарних наук інтересу до теорій, що описують розвиток психіки та створення його математичної моделі.

Змістовні модулі: (1) фундаментальні проблеми розвитку психіки та математичних методів його моделювання, у т. ч. підходи до організації емпіричних досліджень проблем, що пов'язані зі складними закономірностями взаємовпливів. (2) Теорії, що описують методи математично-статистичної оцінки та прогнозування психічних явищ; специфіка математичного моделювання порівняно з іншими дисциплінами психологічного циклу; (3) основні підходи до розуміння закономірностей розвитку психіки та їх математичного відображення; знання при роботі з індивідами різних вікових когорт; особливості створення математичних моделей психічної регуляції, поведінки та діяльності; інтерпретувати основні психічні феномени людини на основі отриманих математично-статистичних даних.

Місце у структурно-логічній схемі: після ВВНЗ 3.

ВВНЗ 5 Методика викладання психологічних дисциплін

Мета: формування у студентів системних знань та навичок ефективного здійснення педагогічної діяльності, засвоєння активних методів і прийомів викладання психологічних дисциплін в різних типах навчальних закладів, здатність до розробки системи критеріїв оцінки знань і вмінь студенті з психологічних дисциплін.

Предмет: теоретичні принципи та форми організації навчального процесу в різних типах навчальних закладів; засоби діагностики та контролю засвоєння психологічного матеріалу.

Змістовні модулі: (1) нормативно-правове забезпечення освіти, цілі і принципи навчання психології в різних типах навчальних закладів; (2) зміст

психологічної освіти; (3) розробка навчального курсу по психології; (4) прийоми активізації навчальної діяльності студентів та засоби діагностики знань. Зміст дисципліни включає: предмет та завдання методики викладання психологічних дисциплін; нормативно-правове забезпечення освіти, цілі і принципи навчання психології; зміст Європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС) та впровадження кредитно-модульної системи в організацію навчання психології; функції викладача психології та його ролі; технологію розробки навчального курсу з психології; підготовку тематичного плану занять, планування навчальних занять і самостійної роботи студентів, розробку системи критеріїв оцінки знань і вмінь по дисципліні; планування окремих навчальних занять і складання конспекту; прийоми активізації розумової діяльності студентів у процесі засвоєння психологічного матеріалу.

Місце у структурно-логічній схемі: після ВВНЗ 3.

За вибором аспіранта

ВА 1 Перелік 1 (Загальна психологія, психологія розвитку)

ВА 1.1 Кроскультурна психологія

Мета: ознайомлення студентів з теоріями і результатами досліджень в кроскультурній психології; формування в студентів інтересу до пізнання і навичок первинного аналізу етнокультурної специфіки індивідуальної та групової поведінки людей.

Предмет: закономірності розвитку і функціонування психіки в контексті зумовленості її формування соціальними, культурними та екологічними факторами; теоретичні основи кроскультурної психології; поняття кроскультурної психології; основні напрями етнічної, культурної та кроскультурної психології, історія її розвитку, сучасні досягнення;

Змістові модулі: (1) психологічні вимірювання культур; (2) пізнавальні та емоційні процеси і культура; (3) особистість в контексті культури; (4) соціокультурні цінності й установки.

Місце у структурно-логічній схемі: після ВВНЗ 1, передусе вивченню ВА 1.2.

ВА 1.2 Проектний менеджмент в психологічних дослідженнях

Мета: сформувати у аспірантів комплексне розуміння сутності інтелектуальної діяльності у психологічній науці, змісту та структури права на результати психологічних наукових досліджень, розуміння механізму та принципів комерціалізації результатів наукових досліджень, методів їх оцінки та захисту, а також форм розпорядження ними.

Предмет: Механізм та принципи комерціалізації результатів наукових досліджень, що втілюються в об'єктах інтелектуальної власності.

Змістовні модулі: (1) сучасні підходи в європейському науковому і освітньому психологічному науковому просторі; гендерна складова, та інші; (2) міжнародні програми та мобільність в рамках ЄС. (3) програма Horizon 2020; (4) сутність та принципи комерціалізації результатів наукових досліджень; фінансово-економічні аспекти комерціалізації результатів наукових досліджень; трансфер технологій та його роль у процесі комерціалізації результатів наукових досліджень.

Місце у структурно-логічній схемі: після ЦЗП 2 3, передує вивченню ВА 1.3.

ВА 1.3 Тренінг особистісного зростання

Мета: Метою курсу є знайомство аспірантів з основними теоріями та моделями особистісного зростання суб'єкта, розкриття специфіки формування програми тренінгу особистісного розвитку, ознайомлення зі специфікою групової динаміки, з методами роботи і вправами в тренінгових програмах цього виду.

Предмет: особовий розвиток учасників тренінгу, особливості динаміки їх взаємовідносин в групі і специфіка управління груповими процесами з боку ведучого.

Змістові модулі: (1) Теорії та моделі «Тренінгу особистісного зростання». (2) Групові процеси, взаємовідносини і їх вплив на особистісний розвиток окремих учасників. (3). Методи і методики «Тренінгу особистісного зростання»

Місце у структурно-логічній схемі: після ВА 1.1.

ВА 1.4 Психологія девіантної поведінки

Мета: Формування умінь та практичних навичок при вирішенні складних завдань практичної психології; сприяння професійній підготовці майбутніх фахівців відповідно до сучасних вимог суспільства та позитивних змін, які відбуваються в ньому на даному етапі розвитку країни.

Предмет: психологія девіантної поведінки.

Змістовні модулі: (1) Загальні особливості психології девіантної поведінки. Девіантна поведінка як предмет наукового пізнання. Співвідношення понять «нормальна поведінка» та «девіантна поведінка». Проблема девіантної поведінки в психології (2) Психологічні закономірності різновидів девіантної поведінки та шляхи їх психокорекції. Види і форми девіантної поведінки. Психологічна профілактика та корекція девіантної поведінки.

Місце у структурно-логічній схемі: після ВА1.1.

ВА 1.5 Людина в соціумі: психологічні аспекти наукового пізнання

Мета: Формування системного розуміння взаємодії людини з соціальним середовищем, актуалізація її соціалізації в умовах суспільної трансформації, особливостей психологічного виявлення в різних аспектах функціонування суспільства, дослідження поведінки на різних рівнях суб'єктності (індивідуальному, груповому та масовому).

Предмет: психологічні аспекти взаємодії людини і соціуму

Змістовні модулі: (1) Людина як особистість і індивідуальність в соціально-психологічному вимірі. Особистість в системі соціальних зв'язків. Психологія поведінки людини в організації. Особистість як суб'єкт управління. (2) Особистість як суб'єкт діяльності і об'єкт управління. Особистість в політиці і політична особистість: особливості виявлення. Психологічні механізми соціальної взаємодії в системі «людини-право». Правосвідомість як форма суспільної свідомості та психологічний механізм правослухняної поведінки. (3) Детермінація злочинної поведінки та механізми її виявлення. Релігійна свідомість і релігійний досвід людини. Релігійність та причини навернення до релігії. Імідж, авторитет і репутація як механізми соціально-психологічного впливу.

Місце у структурно-логічній схемі: після ВВНЗ 1.

ВА 2 Перелік 2 (Соціальна психологія, психологія соціальної роботи)

ВА 2.1 Людина в соціумі: психологічні аспекти наукового пізнання

Мета: Формування системного розуміння взаємодії людини з соціальним середовищем, актуалізація її соціалізації в умовах суспільної трансформації, особливостей психологічного виявлення в різних аспектах функціонування суспільства, дослідження поведінки на різних рівнях суб'єктності (індивідуальному, груповому та масовому).

Предмет: психологічні аспекти взаємодії людини і соціуму

Змістовні модулі: (1) Людина як особистість і індивідуальність в соціально-психологічному вимірі. Особистість в системі соціальних зв'язків. Психологія поведінки людини в організації. Особистість як суб'єкт управління. (2) Особистість як суб'єкт діяльності і об'єкт управління. Особистість в політиці і політична особистість: особливості виявлення. Психологічні механізми соціальної взаємодії в системі «людини-право». Правосвідомість як форма суспільної свідомості та психологічний механізм правослухняної поведінки. (3) Детермінація злочинної поведінки та механізми її виявлення. Релігійна свідомість і релігійний досвід людини. Релігійність та причини навернення до релігії. Імідж, авторитет і репутація як механізми соціально-психологічного впливу.

Місце у структурно-логічній схемі: після ВВНЗ 1, передуює вивченню ВА 2.2.

ВА 2.2 Психологія цінностей

Мета: поглибити знання студентів про цінності як концепт; аналіз методологічних підходів до трактування проблем цінностей в спадщині класиків психології та соціології ХХ століття; обґрунтувати особливості методики дослідження цінностей; розкрити сутності дослідження ціннісних процесів у сучасному суспільстві та становлення цінностей особистості; сприяти розвитку у студентів творчих здібностей, почуття особистої соціальної відповідальності.

Предмет: психологія цінностей як наука і навчальна дисципліна; теоретико-методологічні засади дослідження проблеми цінностей; структурно-функціональна модель становлення цінностей; психологічна діагностика становлення цінностей особистості; закономірності, механізми та соціально-психологічні фактори становлення цінностей особистості; аксіологічний аспект розвитку особистості.

Змістовні модулі: (1) становлення психології цінностей як галузі знань про ціннісні виміри особистості та соціокультурної дійсності; (2) дослідження ціннісних процесів у сучасному суспільстві; (3) дослідження становлення цінностей особистості; (4) кроскультурні дослідження цінностей.

Місце у структурно-логічній схемі: після ВА2.1. передуює вивченню ВА 2.3.

ВА 2.3 Соціально-психологічний тренінг

Мета: формування системних уявлень про зміст і методи соціально-психологічного тренінгу, вироблення на цій основі навичок рефлексії стосовно особливостей соціально-психологічного тренінгу, оволодіння технологіями і навичками тренінгової роботи з окремими групами людей в різних установах і сферах.

Предмет: уявлення про зміст і методи соціально-психологічного тренінгу, а також про технології і навички тренінгової роботи.

Змістові модулі: (1) Соціально-психологічні характеристики учасників і процесів в тренінгових групах.; (2) Види тренінгових груп і особливості властивої їм групової динаміки; (2) Методи і методики соціально-психологічного тренінгу.

Місце у структурно-логічній схемі: після ВА 2.2.

ВА 2.4 Соціальна психіатрія та наркологія

Мета: ознайомити аспірантів з теоретичними й практичними аспектами з медико-соціальної допомоги хворим з проблем соціальної психіатрії та наркології й спроможності самостійно поглиблювати знання та розширювати їх, використовувати на практиці.

Предмет: є сукупність медико-правових та соціальних відносин, що виникають у сфері надання допомоги психічно хворим та особам залежним від психоактивних речовин.

Змістовні модулі: (1) Вступ до соціальної психіатрії; (2) Діагностика, лікування та реабілітація осіб, що страждають на психічні або поведінкові розлади; (3) Основи соціальної наркології; (4) Медико-соціальна допомога особам, які зловживають психоактивними речовинами.

Місце у структурно-логічній схемі: після ВА 2.2.

ВА 2.5 Методологія гендерного підходу у психологічних дослідженнях

Мета: надання слухачам системних знань з теоретико-методологічних основ гендерного підходу до досліджень різноманітних явищ соціального, соціально-психологічного характеру, диференційним аналізом проблем гендерних відмінностей, гендерної ідентичності та гендерних стереотипів, а також набуття навичок практичного використання гендерно-орієнтованого підходу у психологічних дослідженнях.

Предмет: сучасний гендерно-орієнтований підхід до теоретико-експериментальних досліджень проблем формування та розвитку особистості і суспільства.

Змістовні модулі: (1) Методологічні основи гендерного підходу у психологічних дослідженнях (2) Гендерно-орієнтований підхід до дослідження формування та розвитку особистості і суспільства.

Місце у структурно-логічній схемі: після ВА 2.1.

ВА 3 Перелік 3 (Психологія праці та управління)

ВА 3.1 Позитивна психологія / positive psychology

Мета: вивчення ролі позитивних цінностей і відповідних їм рис особистості у забезпеченні досягнення людиною суб'єктивного, психологічного та соціального благополуччя.

Предмет: психологічні передумови формування психологічного, соціального та суб'єктивного благополуччя людини і «сильних» рис її характеру.

Змістові модулі: (1) погляд позитивних психологів на проблему осмисленості життя людини і шляхи її досягнення; (2) позитивні цінності і «сильні» риси особистості та підходи до їх виокремлення; (3) роль позитивних емоцій у зумовленні ефективного функціонування людини як суб'єкта життєдіяльності; (4) методи здійснення позитивного психологічного впливу на людину; (5) позитивна психологія у мультикультурному і соціальному контекстах (6) позитивна психологія у клінічній практиці.

Місце у структурно-логічній схемі: після ВВНЗ 1, передує вивченню ВА 3.2.

ВА 3.2 Проектний менеджмент в психологічних дослідженнях

Мета: ознайомити аспірантів з можливостями та умовами отримання грантової підтримки наукових досліджень, а також особливості входження до європейського освітнього та наукового простору. Сформулювати комплексне розуміння сутності інтелектуальної діяльності, економічної природи інтелектуальної власності, змісту та структури права на результати наукових досліджень, розуміння механізму та принципів комерціалізації результатів наукових досліджень, методів їх оцінки та захисту, а також форм розпорядження ними.

Предмет: Європейський дослідницький простір; програми та різноманітні інструменти фінансування Європейського Союзу для науковців; тенденції і наукові тренди європейського наукового простору; програма Horizon 2020. Механізм та принципи комерціалізації результатів наукових досліджень, що втілюються в об'єктах інтелектуальної власності.

Змістовні модулі: (1) сучасні тенденції в європейському науковому і освітньому просторі – формальна і неформальна освіта, прикладний і соціальний характер досліджень; гендерна складова, та інші; (2) міжнародні дослідницькі програми та мобільність в рамках ЄС, зокрема за участі України; (3) програма Horizon 2020: філософія, мета, практика реалізації, формування консорціумів і пошук партнерів, апікаційні форми та підготовка заявок; (4) Українське законодавство: реалії та виклики участі в програмах ЄС. Сутність та принципи комерціалізації результатів наукових досліджень; фінансово-економічні аспекти комерціалізації результатів наукових досліджень; трансфер технологій та його роль у процесі комерціалізації результатів наукових досліджень.

Місце у структурно-логічній схемі: після ЦЗП 2, передусе вивченню ВА 33.

ВА 3.3 Психологія ділового спілкування

Мета: Метою курсу є знайомство аспірантів з основними теоретико-методологічними проблемами та принципами ділового спілкування, та формування навичок використання цих знань при діловому спілкуванні різних видів і типів у трудовому колективі, з представниками преси, інших підприємств, створення сприятливого психологічного клімату та ін.

Предмет: Психологія ділового спілкування, закономірності психологічних стосунків та поведінки людей в організації, психологічні закономірності управлінської діяльності, особливості професійного спілкування людей у групах та ін.

Змістові модулі: (1) Психологія, етика і етикет ділового спілкування; (2) Психологічні основи управлінських функцій. (3) Методологічні та методичні особливості спілкування людей в групах спеціального призначення. Форми ділового спілкування.

Місце у структурно-логічній схемі: після ВА 3.1.

ВА 3.4 Соціальна психіатрія та наркологія

Мета: ознайомити аспірантів з теоретичними й практичними аспектами з медико-соціальної допомоги хворим з проблем соціальної психіатрії та наркології й спроможності самостійно поглиблювати знання та розширювати їх, використовувати на практиці.

Предмет: сукупність медико-правових та соціальних відносин, що виникають у сфері надання допомоги психічно хворим та особам залежним від психоактивних речовин.

Змістовні модулі: (1) Вступ до соціальної психіатрії; (2) Діагностика, лікування та реабілітація осіб, що страждають на психічні або поведінкові розлади; (3) Основи соціальної наркології; (4) Медико-соціальна допомога особам, які зловживають психоактивними речовинами.

Місце у структурно-логічній схемі: після ВА 3.1.

ВА 3.5 Людина в соціумі: психологічні аспекти наукового пізнання

Мета: Формування системного розуміння взаємодії людини з соціальним середовищем, актуалізація її соціалізації в умовах суспільної трансформації, особливостей психологічного виявлення в різних аспектах функціонування суспільства, дослідження поведінки на різних рівнях суб'єктності (індивідуальному, груповому та масовому).

Предмет: психологічні аспекти взаємодії людини і соціуму

Змістовні модулі: (1) Людина як особистість і індивідуальність в соціально-психологічному вимірі. Особистість в системі соціальних зв'язків. Психологія поведінки людини в організації. Особистість як суб'єкт управління. (2) Особистість як суб'єкт діяльності і об'єкт управління. Особистість в політиці і політична особистість: особливості виявлення. Психологічні механізми соціальної взаємодії в системі «людини-право». Правосвідомість як форма суспільної свідомості та психологічний механізм правослухняної поведінки. (3) Детермінація злочинної поведінки та механізми її виявлення. Релігійна свідомість і релігійний досвід людини. Релігійність та причини навернення до релігії. Імідж, авторитет і репутація як механізми соціально-психологічного впливу.

Місце у структурно-логічній схемі: після ВА 3.4.

Асистентська педагогічна практика аспірантів

У програмі асистентської педагогічної практики аспірантів висвітлюються організаційно-методичні засади практичної професійної підготовки аспірантів. Подано необхідні матеріали для навчально-методичного забезпечення практики аспірантів з метою опанування ними знаннями, вміннями та навичками педагогічної діяльності.

Метою асистентської педагогічної практики аспірантів є оволодіння аспірантами сучасними методами, формами та засобами навчання, формування у них на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань із базових психолого-педагогічних дисциплін, професійних навичок та вмінь для вирішення конкретних навчально-виховних задач в умовах реального педагогічного процесу, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

В результаті проходження педагогічної практики у аспірантів повинні бути сформовані конструктивні, організаторські, комунікативні й дослідницькі вміння викладача вищого навчального закладу, необхідні для забезпечення провідних аспектів педагогічної діяльності: навчальної, методичної, виховної й дослідницької роботи.

Аспірант повинен знати:

- основні поняття і категорії педагогіки та методики викладання у вищих навчальних закладах;
- навчально-методичні комплекси для студентів вищих навчальних закладів;
- сучасні підходи до формування у студентів професійної компетентності;
- інноваційні освітні технології навчання у вищих навчальних закладах;
- форми, види і способи контролю й оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей;
- основні організаційні форми реалізації освітнього процесу у вищих навчальних закладах;
- основи планування освітнього процесу у вищому навчальному закладі;
- основні положення законодавства України в галузі вищої освіти, програмних документів, які стосуються навчання студентів та викладання у ВНЗ;
- завдання і функції науково-педагогічного працівника;
- вимоги до підготовки документального супроводу викладання у ВНЗ;
- основні принципи, методи, види навчання у ВНЗ.

Аспірант повинен вміти:

- визначати й аналізувати цілі, зміст, принципи, методи і прийоми навчання;

- аналізувати, обирати й ефективно використовувати навчально-методичні комплекси для студентів вищих навчальних закладів;
- контролювати й оцінювати рівень сформованості всіх складників професійної компетентності;
- планувати й реалізовувати різні форми організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі;
- планувати (проектувати) вивчення навчальних дисциплін;
- відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу для проведення різних видів навчальних занять;
- використовувати знання про індивідуально-вікові особливості молоді при проведенні занять;
- застосовувати інноваційні методи, прийоми та засоби навчання і виховання студентів;
- підвищувати професійні вміння, вивчати передовий педагогічний досвід.

Змістові модулі:

Змістовий модуль 1. Навчальна діяльність аспіранта-практиканта: планування власної викладацької діяльності, підготовка до занять; проведення різних видів навчальних занять за розкладом у закріпленій академічній групі; проведення психолого-педагогічного аналізу відвіданих занять; виготовлення роздавального дидактичного матеріалу; перевірка письмових робіт студентів; проведення консультацій для студентів; підготовка і проведення одного позааудиторного заходу з предмету, що викладається.

Змістовий модуль 2. Методична діяльність аспіранта-практиканта: ознайомлення аспірантів з особливостями організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі (ознайомлення з освітньо-кваліфікаційною характеристикою фахівця, навчальним планом, розкладом занять тощо); ознайомлення з кредитно-рейтинговою організацією курсу, що доручено викладати; ознайомлення зі змістом освіти з обраного фаху (навчальні програми з дисциплін та робочі програми з навчальних дисциплін, підручники, посібники, методичні рекомендації); участь аспірантів у засіданнях кафедр, методичних секцій, в роботі семінарів викладачів тощо; складання робочої навчальної програми курсу, що доручено проводити (тематичного плану і планів окремих занять, завдань для самостійної роботи, завдань для поточного, модульного і підсумкового видів контролю тощо); відвідування та аналіз занять викладачів кафедри та аспірантів-практикантів.

Змістовий модуль 3. Виховна діяльність аспіранта-практиканта: ознайомлення з організацією виховної роботи у ВНЗ; ознайомлення з комплексним планом організаційно-виховної роботи ВНЗ, планом виховної роботи на факультеті, в академічній групі; виконання обов'язків помічника куратора академічної групи; планування виховної роботи в академічній групі; відвідання та аналіз виховних заходів, що проводять інші аспіранти-практиканти; підготовка і проведення одного виховного заходу; психолого-

педагогічного вивчення як особистості окремих студентів, так і колективу групи в цілому; складання психолого-педагогічної характеристики академічної групи.

Змістовий модуль 4. Науково-дослідна діяльність аспіранта-практиканта: виконання індивідуальних дослідницьких психолого-педагогічних завдань протягом педпрактики та складання відповідного звіту ; участь у роботі методологічних семінарів кафедр.

Місце в структурно-логічній схемі. Міжпредметні зв'язки дисципліни з іншими науками дають змогу глибше пізнати психолого-педагогічні факти, явища і процеси, що є підґрунтям для ефективної освітньої діяльності викладача у вищій школі. Також, важливими є безпосередні міждисциплінарні зв'язки з курсом «Методика викладання психологічних дисциплін».

Графік виконання індивідуального плану науково-дослідницької роботи аспірантами за ОНП підготовки докторів філософії в аспірантурі Інституту підготовки кадрів державної служби зайнятості України за спеціальністю 053 «Психологія»

№ п/п	Назва роботи	Роки навчання			
		перший	другий	третій	четвертий
1.	Тема дисертаційної роботи	Затвердження та обґрунтування теми дисертаційної роботи, визначення завдань, формування плану-конспекту			
2.	Планування індивідуальної роботи	Підготовка та затвердження у наукового керівника індивідуального плану роботи	Підготовка та затвердження у наукового керівника індивідуального плану роботи	Підготовка та затвердження у наукового керівника індивідуального плану роботи	Підготовка та затвердження у наукового керівника індивідуального плану роботи
3.	Робота над дисертацією: теоретична робота	Підготовка та представлення на рецензування науковому керівнику 1-го розділу дисертаційної роботи	Корегування 1-го розділу дисертаційної роботи з врахуванням зауважень наукового керівника	Доопрацювання теоретико-методологічних положень 1-го розділу дисертаційної роботи	
4.	Робота над дисертацією: експериментальна робота	Підготовка інструментарію для оцінки стану досліджуваної проблеми. Підбір статистичної та фактичної інформації для аналізу	Підготовка та представлення на рецензування науковому керівнику 2-го розділу дисертаційної роботи. Обґрунтування пропозицій та рекомендацій	Корегування 2-го розділу дисертаційної роботи з врахуванням зауважень наукового керівника. Підготовка та представлення на рецензування науковому керівнику 3-го розділу дисертаційної роботи.	Корегування 3-го розділу дисертаційної роботи з врахуванням зауважень наукового керівника.

№ п/п	Назва роботи	Роки навчання			
		перший	другий	третій	четвертий
5.	Робота над дисертацією: оформлення	Підготовка проекту вступу. Попереднє формулювання пунктів новизни дисертаційної роботи.	Доопрацювання пропозицій та рекомендацій. Уточнення пунктів новизни дисертаційної роботи	Доопрацювання пропозицій та рекомендацій. Уточнення пунктів новизни дисертаційної роботи Формування висновків, списку використаних джерел та додатків. Підготовка автореферату дисертації	Доопрацювання пропозицій та рекомендацій, висловлених на попередньому захисті на міжкафедральному науковому семінарі. Оформлення документів до захисту.
6.	Робота над дисертацією: експертиза дисертації, захист			Попередній захист на кафедрі. Попередній захист на міжкафедральному науковому семінарі	Захист в спеціалізованій вченій раді
7.	Публікації	Обов'язковим нормативом є не менше 5-ти публікацій у фахових виданнях України, з яких не менше однієї у виданнях іноземних держав або у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз. Одна із статей може бути опублікована в електронному науковому фаховому виданні.			
		Опублікування 1-ї статті у фаховому або міжнародному виданні	Опублікування 2-х статей у фаховому або міжнародному виданні	Опублікування 2-х статей у фаховому або міжнародному виданні	Опублікування 1-ї або 2-х статей за елементами наукової новизни у фаховому або міжнародному виданні
8.	Оприлюднення та апробація результатів дослідження на наукових заходах (конференціях, круглих столах тощо). Документом, що засвідчує, є публікація	Участь у 1-2 наукових заходах	Участь у 2-х наукових заходах	Участь у 2-х наукових заходах	Участь у 2-х наукових заходах

№ п/п	Назва роботи тез доповідей (мін. 5)	Роки навчання			
		перший	другий	третій	четвертий
9.	Навчально-методична робота	Відвідування та аналіз занять провідних викладачів кафедри та наукового керівника, відвідування консультацій. Підбір літературних джерел за спецкурсами кафедри.	Відвідування та аналіз занять провідних викладачів кафедри та наукового керівника, відвідування консультацій. Підбір літературних джерел за спецкурсами кафедри.	Асистентська педагогічна практика аспірантів. Підготовка до занять, методична робота, проведення лекцій, семінарів, практичних занять. Відвідування та аналіз занять провідних викладачів кафедри та наукового керівника, відвідування консультацій.	
10.	Практичне впровадження отриманих результатів дисертаційного дослідження	Підготовка наукових доповідей та інформаційно-аналітичних матеріалів для органів державної влади, системи служби зайнятості, презентація їх на кафедрі та отримання довідок про впровадження результатів дослідження. Оформлення авторських свідоцтв за результатами. Розробка навчально-методичних матеріалів за темою дисертації та отримання довідок про впровадження			
11	Науково-дослідна робота (НДР)	Участь у НДР кафедри, науково-дослідних лабораторій Інституту			
12	Контроль стану виконання індивідуального плану роботи аспіранта	Періодичне заслуховування на засіданнях кафедр результатів досліджень (не менш ніж два рази на рік, в перший рік навчання – не менше одного разу на рік). Один раз на рік планова щорічна атестація науковим керівником та обговорення результатів досліджень на засіданні кафедри. Два рази на рік заповнення бланків проміжного та річного звіту, індивідуального плану (план та факт виконання) а також один раз на рік бланку щорічної атестації з проставлянням відповідних підписів.			

№ п/п	Назва роботи	Роки навчання			
		перший	другий	третій	четвертий
		Переведення на наступний рік навчання або відрахування з аспірантури (у разі невиконання індивідуального плану роботи без поважних причин, у зв'язку з завершенням терміну навчання тощо).			

Програма розглянута на засіданні кафедри психології
 Протокол № 8 від 04.04.2018 р.

Завідувач кафедри _____ Пріб Г.А.

«Погоджено»
 проректор з науково-педагогічної роботи

_____ І.А. Колесник